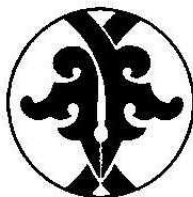

اصول و قواعد حاکم بر
وضع عوارض توسط شوراهای اسلامی
و نظارت دیوان عدالت اداری بر آن

مؤلفان:

زهره سیرزایی

سید عسکر خطایی

انتشارات امجد

سرشناسه	: میرزایی، زهرا،
عنوان و نام پدیدآور	: اصول و قواعد حاکم بر وضع عوارض توسط شوراهای اسلامی و نظارت دیوان عدالت اداری بر آن / مؤلفان زهرا میرزایی، سیدعسکر عطایی.
مشخصات نشر	: تهران: امجد، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۷۱۶-۵-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: شوراهای اسلامی -- ایران
موضوع	: Islamic councils -- Iran
موضوع	: مالیات -- ایران
موضوع	: Taxation -- Iran
موضوع	: شهرداری -- امور مالی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Municipal finance -- Accounting -- Law and legislation -- Iran
شماره افزوده	: عطایی، سیدعسکر،
رده بندی کنگ	: JQ۱۷۸۵
رده بندی دیویی	: ۳۵۱/۵۵۰۲۲۸۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۵۴۵۶

اصول و قواعد حاکم بر وضع عوارض توسط شوراهای اسلامی و نظارت دیوان عدالت اداری بر آن

مؤلفان: زهرا میرزایی / سیدعسکر عطایی

انتشارات امجد

چاپ اول: ۱۳۹۸ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصراً «امجد» است.

دفتر مرکزی امجد:

تهران، خیابان منیری جاوید، پلاک ۵۷، طاقچه دوم شمالی

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۶۳۰۵۹ - ۶۶۱۱۹۳۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۷۱۶-۵-۱

ISBN: 978-622-65716-5-1

فروشگاه: خیابان منیری جاوید، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹ - تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

فهرست مطالب

۷	درآمد
۹	فصل اول: کلیات
۹	مبحث اول: شوراهای اسلامی
۹	گفتار اول: مفهوم شورا
۱۲	گفتار دوم: ویژگی‌های نهاد شورا
۱۲	بند اول: شخصیت حقوقی مستقل
۱۵	بند دوم: منابع مالی مستقل
۱۶	بند سوم: استقلال اناری
۱۷	گفتار سوم: تاریخچه شورا
۱۹	مبحث دوم: عوارض
۲۰	گفتار اول: مفهوم عوارض
۲۱	گفتار دوم: انواع عوارض
۲۲	بند اول: عوارض عمومی و عوارض اختصاصی
۲۴	بند دوم: عوارض ملی و محلی
۲۷	گفتار سوم: تمیز عوارض از مفاهیم مشابه
۲۷	بند اول: مالیات
۲۹	بند دوم: بهای خدمات
۳۰	بند سوم: جرایم تخلفات ساختمانی
۳۴	گفتار چهارم: مراجع ذیصلاح تعیین عوارض
۳۴	بند اول: قانون اساسی
۳۶	بند دوم: قوانین و مقررات
۳۶	الف: نهادها و مراجع دولتی
۳۷	ب: شوراهای محلی
۳۸	ج: اشخاص حقیقی
۳۹	فصل دوم: اصول حاکم بر وضع عوارض توسط شوراهای اسلامی
۳۹	مبحث اول: صلاحیت دیوان عدالت اداری در نظارت قضایی بر شوراها
۴۰	گفتار اول: نظارت بر اعمال شوراهای اسلامی
۴۰	بند اول: تنفیذ مصوبات شوراهای اسلامی
۴۱	بند دوم: ابطال مصوبات شوراهای اسلامی
۴۳	بند سوم: جانشینی شوراهای اسلامی
۴۴	گفتار دوم: نظارت دیوان عدالت اداری بر مصوبات شوراهای اسلامی
۴۵	بند اول: نظریه عدم صلاحیت دیوان عدالت اداری

۴۶	بند دوم: نظریه صلاحیت دیوان عدالت اداری
۴۷	مبحث دوم: اصول حاکم بر وضع عوارض توسط شوراهای
۴۸	گفتار اول: لزوم رعایت مقررات قانونی
۵۰	گفتار دوم: لزوم رعایت تشریفات قانونی
۵۱	بند اول: لزوم رعایت کلیه آثار مترتب بر قانون
۵۳	بند دوم: ممنوعیت عطف به ماسبق نمودن عوارض
۵۴	گفتار سوم: لزوم رعایت حدود اختیارات و صلاحیت‌ها
۵۵	بند اول: خروج از حدود صلاحیت و اختیارات در مفهوم مضیق
۵۶	الف: وضع قانون موجب حق و تکلیف و قواعد آمره مختص قانونگذار
۵۷	ب: تضییق یا تقید دایره شمول قانون
۵۷	ج: تعمیم و توسیع دایره شمول قانون
۵۸	د: تفسیر منحرف از روح قانون
۶۱	ه: تجاوز از حدود اختیارات
۶۲	و: مداخله قلمرو صلاحیت مراجع ذیصلاح
۶۳	بند دوم: خروج از حدود صلاحیت و اختیارات در مفهوم موسع
۶۴	گفتار چهارم: لزوم رعایت قلمرو جغرافیایی

فصل سوم: مصوبات ابطال شده شوراهای اسلامی در زمینه عوارض توسط

۶۷	دیوان عدالت اداری
۶۷	عوارض حذف یا کسری یا کینگی
۷۲	عوارض بانک‌ها
۷۵	عوارض تغییر کاربری
۸۰	عوارض بهای بلیط کنسرت
۸۳	عوارض دکل‌های مخابراتی
۸۷	عوارض حق‌النظاره مهندسین ناظر
۹۲	عوارض قراردادهای پیمانکاری
۹۶	عوارض نقل و انتقال املاک، مستغلات و سرقفلی
۱۰۰	عوارض حق‌الارض بابت نصب تاسیسات عبور شبکه‌های برق و گاز
۱۰۵	عوارض افتتاح
۱۱۲	عوارض نصب تابلوهای غیرتبلیغاتی بر سر در مغازه‌ها، بانک‌ها و غیره
۱۲۱	عوارض سرانه خدماتی ناشی از تفکیک و افراز اراضی کمتر از ۵۰۰ مترمربع
۱۲۴	عوارض کسر فضای آزاد علاوه بر جریمه کمیسیون ماده ۱۰۰
۱۳۰	عوارض حمل بار
۱۳۴	عوارض کسب و پیشه
۱۴۵	عوارض ورود به محدوده شهر
۱۵۶	عوارض بهای خدمات
۱۶۹	منابع و مآخذ

درآمد

یکی از اصول برین و در عین حال ارزشمندترین اصول و مبانی پایه‌ای حقوق عمومی، مشارکت موثر و سازنده مردم در تعیین امور و مقدرات خود می‌باشد. برای رسیدن به این هدف، مکانیسم‌ها و روش‌های گوناگون و متعددی وجود دارد که از جمله آنها، مشارکت مردم در نهادهای غیر ملت و محلی هم‌چون شوراهاست. شوراهای به عنوان یکی از ارکان تصمیم‌سازی و نظارتی مهم در کشور که حتی در اصل هفتم قانون اساسی از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور عمومی تلقی گردیده‌اند، نقش مهمی در تأمین و تضمین حقوق و آزادی‌های مردم ایفا می‌نمایند. این نهاد مهم در انتخاب شهردارها، وضع عوارض و تصمیم‌گیری‌های مهم هر شهر و محله می‌تواند تأثیر آزرین باشد.

مقوله عوارض موضوعی است که همه اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی به نوعی با آن سروکار دارند، اعم از اینکه ساکن شهر باشند یا روستا. شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به عنوان نهادهای خدمت‌رسان، مسئولیت ارائه خدمات عمومی جامعه را بر عهده دارند و انجام این خدمات مستلزم وجود بنیه مالی قوی و وجود منابع مالی مکفی می‌باشد. این منابع مالی غالباً از طریق عوارض وصولی از شهروندان تأمین می‌شود که با استیوایب قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور، صلاحیت وضع عوارض به شوراهای اعطا گردیده است. بنابراین شوراهای در مورد میزان عوارض دریافنی از شهروندان تصمیم‌گیری می‌کنند و در این راستا ممکن است قوانین نقض گردد. در این حالت مسئله مهمی که مطرح می‌گردد، نظارت بر صلاحیت و تصمیمات شوراهای در تعیین عوارض می‌باشد.

در حالت کلی، موضوع نظارت یکی از موضوعات و مسائل مهم در حوزه حقوق عمومی می‌باشد. در نظارت، یک مرجع قضایی اقدامات یا تصمیمات سازمان و یا نهاد عمومی را مورد کنترل و بازبینی قرار می‌دهد تا از اعمال قانون و تضمین حقوق و آزادی‌های مردم مطمئن گردد. شوراهای اسلامی نیز از این قاعده مستثنی نیستند؛ بلکه حاکمیت قانون، اقتضای آن را دارد که شوراهای نیز تحت کنترل و بازبینی قضایی باشند. در

اصل ۱۰۵ قانون اساسی آمده است: «تصمیمات شوراها نباید مخالف موازین اسلامی و قوانین کشور باشد». بنابراین علاوه بر تعیین هیئت‌های رسیدگی به اختلاف در قانون شوراها، اعمال نوعی کنترل و بازبینی قضایی تصمیمات و اقدامات شوراها نیز لازم و ضروری می‌باشد. چرا که بسیاری از تصمیمات و اقدامات شوراها که بایستی مورد بازبینی و تجدیدنظر قرار گیرد، ماهیتاً جنبه قضایی داشته و رسیدگی و کنترل قضایی دادگاه‌ها و مقام صالح قضایی با عنایت به بی‌طرفی و آگاهی حقوقی ایشان از اهمیت و ارزش والاتری برخوردار می‌باشد. هم‌چنین نهاد قضایی به عنوان یک مرجع منصفانه و عادل، حقوق و آزادی‌های شهروندان را مد نظر قرار داده و در صورت نقض این حقوق و آزادی تصمیمات و اقدامات نهاد شوراها را می‌تواند ابطال نماید. دیوان عدالت اداری یکی از نهادهاست که بر تصمیمات شوراهای اسلامی در تعیین عوارض نظارت دارد. این دیوان مهم‌ترین ستاورد قانون اساسی در زمینه رسیدگی به شکایات مردم از نظام اداری است که مسئول احقاق حقوق تضییع شده مردم ناشی از اعمال خلاف قانون دستگاه‌های اداری و ضامن تمهید اجرای اصل حاکمیت قانون در این دستگاه‌ها می‌باشد. هدف از نظارت دیوان عدالت اداری بر شوراهای اسلامی، تضمین مطابقت اعمال و تصمیمات آنها با قوانین و مقررات مستکنی در عین احترام به آزادی عمل آنها می‌باشد که ممکن است به صورت تنفیذ، ابطال یا باطل‌شدن اعمال شود. پراکندگی قوانین مربوط به عوارض و تعدد قوانین ناسخ و منسوخ بر این میان باعث گردیده تا احتمال تخلف و عدم مطابقت عوارض تعیین شده برای شهروندان از سوی شوراهای اسلامی افزایش یابد. از سوی دیگر آگاهی عمومی نسبت به موضوع عوارض در پایین‌ترین سطح ممکن قرار دارد. لذا هدف از نگارش این کتاب، بررسی اصول و ضوابط حاکم بر تعیین عوارض توسط شوراهای اسلامی و تجزیه و تحلیل آرای دیوان عدالت اداری در ارتباط با مصوبات این نهاد می‌باشد.